

Scenario – Kollaborativ ekonomi

Läget i Sverige år 2050

I Sverige år 2050 är starkt digitaliserat. Digitaliseringen används som ett verktyg för att åstadkomma hållbara lösningar utan att minska välbefinnandet. Konsumtionen av varor är liten och istället delar människor på de varor, maskiner med mera som behövs och använder många digitala tjänster. Många fysiska varor har ersatts med digitala och olika typer av strömmande tjänster. Det innebär att det privata ägandet är litet och att lite material behövs för produktion av varor. Vad människor gör som privatpersoner och i professionella roller går inte att åtskilja, utan flyter ihop. Produktion av varor och tjänster sker främst genom konsumenter i kooperativ och andra sammanslutningar den kollaborativa ekonomin är fokus på tillgång till varor och tjänster, snarare än enskilt ägande. Ägande av produktionsmedel och materiella resurser har alltmer förflyttats från privat och offentlig form till olika former av delat ägande.

Planerings- och beslutsfattande präglas av starka normer om ömsesidighet och interaktion där det civila samhällets aktörer har en framträdande roll. Utbredd tillgång till digital teknik stimulerar medborgare och andra aktörer från civilsamhället att engagera sig och ta initiativ för att påverka samhällsutvecklingen. Det finns offentliga myndigheter vars uppgift är att se till att garantera att basala samhällsfunktioner fungerar i linje med internationella och nationella lagar och riktlinjer. Den nationella lagstiftningen regleras av en folkvald församling.

Medborgarna i hög grad delaktiga i beslutsfattande som rör vardagslivet, organiseringen och driften av kooperativa verksamheter samt den byggda miljön. Staten är svag och har ingen central roll och därför är det viktigt att hålla sig väl med sitt försörjningsnätverk och sin "community", som kan baseras i olika sammanslutningar där exempelvis intressebaserade relationer kan utgöra grunden för alltfler.

En stor del av produktionen är organiserad i kooperativ och i nätverk där produktionsmedel delas. Många är prosumenter, det vill säga både producenter och konsumenter av varor och olika tjänster. Kooperativen och nätverken fördelar avkastningen av produktionen på olika sätt. Inom vissa kooperativ utgår löner, i andra består lönen istället av en fysisk andel av det producerade (exempelvis el eller mat). Kooperativen kan vara såväl småskaliga och lokala som storskaliga och nationella och internationella digitala plattformar. Nya affärsmodeller har utvecklats som möjliggör delande av stora företag eller i kooperativa former. Världen runt om producerar mer hållbara produkter och det finns globala sammanslutningar och institutioner, så kan export och import ske.

Skatteinkomster genereras dels av avgifter för nyttjare av gemensamt/statligt ägda naturresurser, dels av produktionsskatt. Beskattningsnivån täcker endast basala behov. Därutöver är viss sjukvård (framför allt mer avancerad sjukvård), viss utbildning och rättsväsende skattefinansierade. Många av dessa funktioner har dock kompletterats med tjänster som produceras lokalt av kooperativ och andra sammanslutningar.

Mycket av det betalda arbetet har ersatts av obetalt arbete i form av insatser för olika typer av kollektiv. Människors

sammanlagda arbetstid (betalt och obetalt arbete) styrs av deras livssituation. Med hjälp av tidsbanker går det att skapa en buffert för tider där man inte kan jobba så mycket. En stor del av vardagslivet utspelas i kollektiva digitala sammanhang och vänskapsrelationer har fått en ökad betydelse för den sociala sammanhållningen medan familjerelationers betydelse har minskat. Många kooperativ fungerar som en utvidgad familj och tillhandahåller grundläggande service som tillsyn av barn och omsorg etc.

Saker delas i hög grad och privat ägande har närmast försvunnit. Saker som produceras är robusta och kan lätt repareras, "re-fabriceras". I många vardagsliv ingår att tillverka, reparera och underhålla maskiner och saker. Utbyten och produktion/konsumtion sker framförallt mellan privatpersoner via digitala plattformar som styrs och ägs av användarna, i något som liknar kooperativ.

Det offentliga systemet, likväl familjestrukturer, har försvagats och istället har försörjnings- och intressegemenskaper, communities, vuxit fram där människor tillsammans löser gemensamma problem och behov. I dessa "communities" är deltagarna i hög grad delaktiga då de är med och skapar, förvaltar, byter och utvecklar de gemensamma resurserna. Socialt kapital är viktigt för att klara sig väl i detta samhälle, däri även social organiseringsförmåga, tillit och gott rykte.

Digitaliseringen har gjort det möjligt att kunna sysselsätta sig och samarbeta med andra var än man bor i landet. Det innebär att människor lever mer utspridda över landet i kluster eller samhällen i tätorter, vilket är viktigt för en gemensam förvaltning av allmänningar och ökat delande. Universitet, skolor och undervisning är tillgängliga digitalt. Kunskap går att skaffa sig genom digitala allmänningar och online-kurser och är därför inte lika styrande för var studenter bor. Det innebär också att människors resande inte längre är ett mål i sig, utan sker för att kunna genomföra andra aktiviteter.

Kreativa centrum kring produktion och konsumtion utgör nya kärnor i bebyggelsemönster och plattformar för aktivitet (exempelvis verkstäder, kontor, fabriker) och där geografisk lokalisering ej är lika beroende av stora urbana infrastrukturer utan möjliggörs i högre grad av digitala nätverk. De flesta i privata basenheter som organiseras utifrån gemensamma verksamheter. Den privata uppvärmda boytan per person har dock minskat, med tillgång till större gemensamma ytor i en expansion av "hemfunktioner", exempelvis i samma byggnad, kvarter eller stadsdel.

Utveckling fram till 2050

En generell trend i den globala utvecklingen är att många länder slår in på en mer hållbar väg, vilket innebär en utveckling som tar hänsyn till planetära gränser. Förvaltningen av globala allmänningar förbättras och underlättas av allt effektivare och ofta teknikunderstödda samarbeten och samverkan mellan lokala, nationella och internationella organisationer och institutioner, den privata sektorn och det civila samhället. I nuvarande höginkomstländer skiftas fokus från ekonomisk tillväxt till starkare betoning på mänskligt välbefinnande. Detta innebär en något långsammare ekonomisk tillväxt på längre sikt, med mer fokus på grön tillväxt och grön ekonomi.

Ökade investeringar och ekonomiska incitament gör förnybar energi mer attraktiv. Konsumtionen är inriktad mot låg resurs- och energiintensitet. Utsläppsminskningarna går därför smidigt och behovet av anpassning till ett ändrat klimat blir effektivare, men också mindre omfattande, än förväntat. Investeringar i utbildning och hälsa påskyndar en demografisk utveckling som leder till en relativt låg befolkningstäthet. Industrialiserade länder stödjer utvecklingsländer i deras utveckling, bland annat genom att mänskliga och ekonomiska resurser och ny teknik delas i större utsträckning. Globalt sett har medeltemperaturen under perioden fram till 2035 ökat med mellan 0,3°C och 0,7°C (jämfört med 1986-2005). Men på grund av en strikt begränsning av utsläpp av växthusgaser kan den globala uppvärmningen hållas under 2°C över förindustriella temperaturer. Prognoser pekar på att ökningen blir 0,4-1,6°C åren 2046-2065, för att år 2100 hamna på en ökning med mellan 0,3 och 1,7°C (jämfört med 1986-2005). År 2100 är utsläppen av växthusgaser negativa (nettoutsläpp).

För mer information om projektet: www.bortombnptillvaxt.se
Där hittar du även hela rapporten Testversion av scenarier för hållbart samhällsbyggande bortom BNP-tillväxt, inklusive referenser.

Bortom BNP-tillväxt

Scenarier för hållbart samhällsbyggande